

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **J. N. (N.)**

skazanego wyrokiem łącznym

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.

w dniu 2 grudnia 2025 r.,

skargi Prokuratora Rejonowego w Wejherowie

na wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 10 marca 2025 r., sygn. akt V Ka 50/25,

uchylający wyrok łączny Sądu Rejonowego w Wejherowie

z dnia 6 sierpnia 2024 r., sygn. akt II K 1150/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

W dniu 6 sierpnia 2024 roku Sąd Rejonowy w Wejherowie w sprawie o sygn. akt II K 1150/23 skazanego **J. N.** wydał wyrok łączny, mocą którego, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k.:

1. na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 87 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 3 k.k. w miejsce wymierzonych skazanemu J. N. kar pozbawienia wolności opisanych w punktach 6, 10-34 części wstępnej wyroku oraz kar ograniczenia wolności, opisanych w punktach 5 oraz 7 części wstępnej wyroku, wymierzył skazanemu karę łączną 9 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. w miejsce wymierzonych skazanemu J. N. kar grzywny w wyrokach opisanych w pkt 4 i 34 części wstępnej wyroku orzekł karę łączną 300 stawek dziennych grzywny, ustalając stawkę dzienną w wysokości 10 złotych;
3. na podstawie art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k. połączył środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 5, 6, 7 i 22 części wstępnej wyroku i w ich miejsce orzekł środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 13 lat;
4. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie karne w zakresie możliwości wydania wyroku łącznego obejmującego kary orzeczone pozostałymi wyrokami;
5. pozostałe rozstrzygnięcia w wyrokach wskazanych w pkt I pozostawił do odrębnego wykonania;
6. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. M. kwotę 295,20 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz skazanego;
7. zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca skazanego, zarzucając rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności i łącznego środka karnego.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy skazanego, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 10 marca 2025 r., sygn. akt V Ka 50/25, uchylił zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięć z pkt I, II, III, IV i V i w tej części przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Wejherowie do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy w Wejherowie zarzucając rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 6 sierpnia 2024 roku, w zakresie rozstrzygnięć z pkt I, II, III, IV, V i przekazanie w tej części sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wejherowie, podczas gdy w realiach przedmiotowej sprawy nie zachodziła konieczność ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga wniesiona przez prokuratora jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Z kolei przepis art. 437 § 2 k.p.k. stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

W realiach rozpoznawanej sprawy jako podstawę uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sąd odwoławczy wskazał art. 437 § 2 k.p.k. (rubryka 4.1. uzasadnienia zaskarżonego wyroku), to jest konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości - uzasadniając to tym, że „*stwierdzone przez sąd odwoławczy z urzędu naruszenie*

prawa materialnego sprawia, iż wyrok wydany przez Sąd Rejonowy nie odpowiada prawu, zaś utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia byłoby rażąco niesprawiedliwe w znaczeniu wynikającym z art. 440 k.p.k.”.

W kontekście powyższych rozważań Sądu *ad quem* skarżący trafnie wskazał, że, wbrew wywodom Sądu odwoławczego, nie zaistniała w sprawie żadna z przewidzianych ustawą karnoproselową okoliczności uzasadniających przeprowadzenie postępowania dowodowego na nowo w całości. W szczególności nie zachodziła konieczność uchylenia wyroku Sądu *meriti* wskazana przez Sąd drugiej instancji w związku z tym, że „*naruszenie w rozpoznawanej sprawie reguł prawa międzyczasowego określonych w art. 4 § 1 k.k. (...) prowadzi do rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, a tym samym do uchybienia przepisowi art. 440 k.p.k. W niniejszej sprawie, stosując w sposób prawidłowy art. 4 § 1 k.k., należało ukształtować względem skazanego karę łączną w oparciu o reguły obowiązujące nie przed dniem 24 czerwca 2020 roku (jak uczynił to sąd meriti w zaskarżonym wyroku łącznym), a w oparciu o zasady łączenia kar obowiązujące począwszy od tej daty, a ustanowione na mocy „ustawy o dopłatach”. Rozwiązanie takie byłoby przy tym względniejszym dla skazanego, niż oparcie orzeczenia o karze łącznej w sposób, jak uczynił to Sąd Rejonowy (tj. w oparciu o zasady obowiązujące przed 24 czerwca 2020 roku) ...*”.

Przepis art. 440 k.p.k., jako niewymieniony w art. 437 § 2 k.p.k., nie stanowi samodzielnej przesłanki wydania wyroku uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania (zob. m.in. D. Świecki, w: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2021, uwagi do art. 539a - teza 52). W orzecznictwie dostrzega się, iż „rażąca niesprawiedliwość” pozwala na zainicjowanie kontroli poza granicami zaskarżenia i podniesionych w środku odwoławczym zarzutów, natomiast podstawa wydania orzeczenia kasatoryjnego zachodzi tylko w razie stwierdzenia konieczności przeprowadzenia pierwszoinstancyjnego przewodu na nowo lub w warunkach zakazu naruszenia reguły *ne peius*, przy zaskarżeniu wyroku na niekorzyść (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2017 r., V KS 1/17). Z tego też względu w ramach skargi na wyrok sądu odwoławczego zarzut będzie należało podnosić na zasadzie art. 539a § 3 w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. bez bezpośredniego odniesienia

do art. 440 k.p.k., który nie jest określony w art. 437 § 2 k.p.k. jako podstawa uchylenia. Kwestia oceny niesprawiedliwości orzeczenia sądu *a quo* przez sąd drugiej instancji będzie wszakże irrelevantna w kontekście kontroli skargowej, gdyż Sąd Najwyższy, nie będzie wnikał w ocenę zasadności merytorycznego twierdzenia o owej niesprawiedliwości (por. D. Gil, Skarga na wyrok sądu odwoławczego jako nowy nadzwyczajny środek zaskarżenia w procesie karnym, *Ius et Administratio* 2016, Nr 3, s. 89.). Należy jednak zwrócić uwagę, że z praktycznego punktu widzenia może dochodzić do prób kreowania, na kanwie rażącej niesprawiedliwości wyroku pierwszoinstancyjnego, argumentacji wzmacniającej potrzebę uchylenia orzeczenia ze względu na rzekomą konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. Odnosząc się do już przywołanej interpretacji przesłanki ujętej w art. 437 § 2 zd. 2 *in fine* k.p.k., należałoby mieć na względzie zwłaszcza te sytuacje, w których sąd drugiej instancji, dążąc do usunięcia rażącej niesprawiedliwości wyroku sądu pierwszej instancji, musiałby przykładowo przeprowadzić postępowanie dowodowe niemalże w całości czy też w znacznej części, zakładając, iż wskutek tego owa niesprawiedliwość zostanie wyeliminowana.

W aktualnym stanie prawnym brak jest podstaw do uchylenia orzeczenia na niekorzyść oskarżonego, jeżeli jego utrzymanie w mocy było rażąco niesprawiedliwe, w innych sytuacjach aniżeli wpisujących się w podstawy uchylenia zawarte w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. Dotyczy to też np. konieczności poprawienia opisu czynu na niekorzyść oskarżonego w postępowaniu odwoławczym, jeżeli zarzut naruszenia prawa w tym zakresie nie został podniesiony w apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego. Samo poprawienie (uzupełnienie) opisu czynu, jeżeli pozwalają na to poczynione przez sąd meriti ustalenia faktyczne, nie wymaga powtórzenia przewodu sądowego w całości. Jest jednak jednocześnie zmianą wyroku na niekorzyść oskarżonego, której na podstawie art. 440 k.p.k. - w jego obecnym brzmieniu - sąd odwoławczy nie może przeprowadzić.

Słusznie wskazał prokurator w uzasadnianiu wniesionej skargi, że na gruncie niniejszej sprawy uznać należy, iż Sąd odwoławczy dopuścił się uchybienia przepisu art. 437 § 2 k.p.k., ponieważ z uzasadnienia tego orzeczenia nie wynika, aby stwierdzono jakiegokolwiek uchybienia w przebiegu przewodu sądowego przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy, w szczególności nie wskazano błędów

procesowych mogących skutkować nierzetelnością postępowania, czy wreszcie nie zakwestionowano kompletności materiału dowodowego niezbędnego do wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Skoro zatem Sąd *ad quem* dostrzegł konieczność innego ukształtowania na nowo węzła kary łącznej, był nie tylko uprawniony, ale wręcz zobowiązany do wydania orzeczenia merytorycznego. Obowiązek merytorycznego, reformatoryjnego orzekania przez Sąd odwoławczy wynika wprost z obowiązującego aktualnie brzmienia przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k.

Sąd Okręgowy przyjął, że stosowną w tym aspekcie argumentacją prawną, że zasady określone w art. 85 § 1 k.k., art. 91 § 2 k.k. i art. 91 a k.k. - w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 roku, pozwalają na orzeczenie względem skazanego J. N. trzech kar łącznych pozbawienia wolności, z których dwie obejmować mogą ponadto z mocy art. 87 § 1 k.k. także kary ograniczenia wolności orzeczone za przestępstwa popełnione po dniu wejścia w życie „ustawy o dopłatach” wyrokami skazującymi wydanymi przez Sąd Rejonowy w Goleniowie w sprawie o sygn. akt II K 679/21 i przez Sąd Rejonowy w Kołobrzegu w sprawie o sygn. akt II K 480/21.

Na gruncie przedmiotowej sprawy nie zachodziła zatem konieczność powtórzenia całości przewodu sądowego, co wyłączałoby kompetencję sądu odwoławczego do merytorycznego orzekania. Uchylenie zaskarżonego apelacją wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji stanowiło rażące naruszenie przepisu art. 437 § 2 k.p.k., co zostało wykazane w złożonym nadzwyczajnym środku zaskarżenia.

Z uwagi na powyższe, zaskarżony wyrok podlegać musiał uchyleniu, a sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku Sąd Okręgowy w Gdańsku uwzględni wyrażone powyżej zapatrywania prawne (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.) i rozstrzygnie w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa.

[J.J.]

[a.ł.]

Jacek Błaszczyk Jarosław Matras Andrzej Stępka